

KÁLMÁN GYÖRGY VALLOMÁSA

Vannak pillanatok, amikor az ember akaratlanul is összegezi élete eddig megtett útját. Az ágyhoz kötöttség szinte kínálja ezt a visszalapozást, Kálmán György, a Nemzeti Színház Kosuth-díjas művésze is az elmúlt nyolc hónapban gyakran élte újra a már maga mögött hagyott éveket.

— Szinte szégyellem, hogy beteg voltam — kezdte e furcsa megjegyzéssel a beszélgetést. — Tudniillik ezt a betegséget el lehet kerülni, megfelelő, észzerű életmóddal. De utólag meglepetőn, hogy túlhajtottam magam, többet követeltem szervezetemtől, mint amennyire képes, ostobaság.

Kálmán Györgyöt pályatársai szorgalmas, állandó alkotó vágyban izzó emberként ismerik. Egy-egy szerepre hónapokig készül, félretelve mindent, hogy testileg és lelkileg azzá váljon, akít a rendező és önmaga elképzelt.

— Lehet, hogy ma már ilyen vagyok, de azt kevesen tudják, hogy másnak indultam. Talán éppen ezért lettem színész. Eredeti szakmám kesztyűkészítő. Nem rajongtam érte. De a felszabadulás után közvetlenül nem nagyon akadt munka, meg nem is túlzottan kerestem. Gyerekkoromtól szerettem szavalni. Ebben a nehéz időszakban gondoltam egy merészet és felmentem Makai Margitához, a népszerű színésznőhöz, meghallgatásra. A vége az lett, hogy ingyen vállalta tanításomat. Nem sokkal ezután felvételt hirdetett a Színház-művészeti Főiskola és az ő javaslatára jelentkeztem.

Mennyire elképzelhetetlennek tűnik, hogy a későbbi Lucifer, Marat és Liliomfi nem érzett semmiféle vágyat a színészi pályára iránt. Csak a könnyebb élet reménye vonzotta a poros díszletek és jelmezek világához.

— Ez az érzés még sokáig élt bennem. A hivatáskereset még évek múlva is ismeretlen fogalom volt számomra. A felejthetetlen Gellért Endre türelme, egyéni varázsa és pedagógiai érzéke a főiskolai évek végére teljesen átalakított. „Megfertőzött” egy csodálatos „kórral”, a színház szeretetével, amely nélkül azóta élni sem tudok.

Ezután egy hangulatos dunántúli város, Pécs kapott főszerepet Kálmán György életében.

— Gellért Endre, mint egyik szülő a másiknak, úgy adott át Szendrő Józsefnek, a pécsi színház akkori igazgatójának. Ezután a nagyszerű ember után egy vele egyenrangú művész és humanista fogta kezemet a kezdeti lépéseknél. A próbákban és szünetekben elejtett szavai, megjegyzései többet értek, mintha más órákig oktatót volna. A pécsi három esztendő lehetőséget adott arra, hogy mérlegre tegyem képességeimet. Az operettől a tragédiáig, a nyolcvan-

éves aggastyántól a gyerekekig itt mindent játszottam.

Eddigi beszélgetésünkben már kiderült, hogy Kálmán György életében az idősebb kollégák milyen döntő tényezők voltak.

— Ha megírnám életem történetét, a velük való barátság külön fejezetet kapna. A már említett személyeken kívül Gombaszögi Frida, Apáthi Imre, Mányai Lajos, Kemény László, Makláry Zoltán és Balázs Samu szigorú, kritikus tekintete és őszinte baráti segítségnyújtása között nőttem fel színésze.

A szeptemberben induló színházi évad szép jubileuma lesz Kálmán György nemzeti színházi tagságának. Jövőre lesz húsz esztendeje, hogy az ország első színházába szerződött. Ebben a társulatban vált az ország egyik vezető színészevé. Szerepeit felsorolni, számba venni értelmetlen lenne, hiszen mindannyian őzünk emlékeztünkben egy-két olyan színházi estét, amelyet Kálmán György tett felejthetetlenné.

Egy-egy kiugró sikere után, sajtóban és más fórumokon, neve mellett az intellektuális-színész jelzővel találkozunk.

— Néha gondolkozom, miért kaptam ezt a fedőnevet? Talán ez a jelző azoknak a színészeknek dukál, akik értik a szerepüket és képesek elmélyedni az írott szövegben? Ha ezt takarja az intellektualitás, akkor erre nagyon büszke vagyok. Több ízben jártam a Szovjetunióban és Lengyelországban, ahol alkalmam nyílt sok fiatal színésszel találkozni. Értelmük, műveltségük, idegen nyelvtudásuk elkápráztattott. Rájuk igazán illik ez a cím. Ott döbentem rá, bár csak én is ilyen intellektuális színész lennék.

— Korunk aktuális politikai, társadalmi kérdései milyen helyet kapnak mindennapi munkájában?

— Hogy a kérdésre teljesértékű választ adjak, messziről kell elindulnom. Mint minden proli srácnak, a felszabadulás előtt nekem is kedves időtöltésem volt, ha hallgattam a Gobbi-Major-esteket és olvashattam a május elsején piros fejléccel megjelent Népszavát. A frissen nyomott lap sok ember szemét irritálta. Talán éppen ezért olvastuk olyan büszkén. És végül az izgalmas, egy-egy politikai tüntetéssé váló Vasas focimeccsek! Ebben a légkörben nőttem fel. Ma már elsősorban munkámon keresztül bizonyítom világnézetemet. Mindenkinek kell, hogy világnézete legyen. Enélkül elképzelhetetlen korunk embere.

Ezt a hosszúra nyúlt beszélgetést csak egy kíváncsággal fejezhetjük be: Viszontlátásra szeptemberben a Nemzeti Színház színpadán!

Gyenes András

„Megfertőzött egy csodálatos kórral, a színház szeretetével”

Sinkó László, Sinkovits Imre, Avar István és Kálmán György a Nemzeti Színház nagy sikerű „Rosenkrantz és Guildenstern” című darabjában

(Dolezsál László felvételei)

Jelenet Peter Weiss Marat halála című drámájából

